

отримано за обробки гідроксиламіном 0,5 % концентрації у генотипу 'Лаура' – 51,33 шт., та у генотипу 'Горлиця' про обробці мутагеном 0,1% концентрації – 44,2 шт.

Найбільшу масу зерна з колоса було отримано у генотипу пшениці озимої 'Лаура', насіння якої було оброблене мутагеном у 0,5% концен-

трації - 2,28 г, та при обробці насіння генотипу 'Горлиця' 0,1% концентрацією – 2,34 г.

Таким чином, провівши аналіз впливу різних концентрацій мутагену на продуктивність генотипів пшениці озимої ми можемо зробити висновок, що різні сорти по різному реагують на дію досліджуваного чинника.

УДК 633.11 (477.7)

Сидякіна О.В., канд. с.-г. наук, доцент кафедри землеробства

Сахневич В.В., здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня

Херсонський державний аграрно-економічний університет

E-mail: gamajunovaal@gmail.com

ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В ПІВДЕННОМУ СТЕПУ УКРАЇНИ

Актуальним завданням сучасного агропромислового комплексу України є нарощування обсягів виробництва зернових культур. Провідною і стратегічною у даному напрямку була і залишається пшениця озима. Надійним та ефективним чинником стійкого збільшення її продуктивності є впровадження у виробництво сучасних сортів з високим рівнем адаптивності до несприятливих факторів зовнішнього середовища.

У зв'язку з цим упродовж 2018–2019 рр. на темно-каштановому залишково-солонцюватому ґрунті НВФ «Дріада, ЛТД» (сел. Приозерне Херсонської міської ради) нами були проведені дослідження по визначенню продуктивності пшениці озимої сортів 'Херсонська безоста' (Держстандарт для зони Степу України), 'Дріада 1', 'Кассіопея', 'Кірена', 'Кларіса', 'Кохана', 'Ярославна'.

Кількість продуктивних стебел у досліді коливалась у межах від 487 до 529 шт./м². Найнижчою вона визначена у сортів 'Кассіопея' та 'Ярославна' – 487 і 496 шт./м². 512 продуктивних стебел сформували 'Херсонська безоста' і 'Кірена'. Дещо вищі значення показали сорти 'Кохана' і 'Кларіса' – 519 і 520 шт./м², а максимальний показник забезпечив сорт 'Дріада 1' – 529 шт./м². Мінімальну у досліді довжину колосу визначено у сорту 'Кассіопея' – 8,0 см, на 0,5 см вищу – у сортів 'Кірена' і 'Ярославна'. Колос довжиною 9,0 см сформували сорти 'Дріада 1' і 'Кохана', 9,5 см – 'Херсонська безоста' і 'Кларіса'. Кількість зерен у колосі досліджуваних сортів варіювала в межах 28–31 шт. Мі-

німальною вона визначена у сортів 'Кассіопея' і 'Ярославна', максимальною – у сорту 'Дріада 1'. За вирощування сортів 'Кассіопея', 'Кірена' і 'Ярославна' одержали мінімальну у досліді масу зерна з одного колосу – 1,37–1,38 г. Дещо вищою вона визначена у сортів 'Херсонська безоста' і 'Кохана' – 1,40 г, а максимальною – у сортів 'Дріада 1' і 'Кларіса' – 1,42 г. Аналогічну закономірність між варіантами досліді встановлено і за рівнем сформованої врожайності зерна. Сорт 'Ярославна' забезпечив 4,65, 'Кассіопея' – 4,69, 'Кірена' – 4,70, 'Херсонська безоста' – 4,72 т/га. Більшою врожайністю визначились сорти 'Кохана' і 'Кларіса' – 4,85 і 4,90 т/га. Абсолютний максимум у досліді показав сорт 'Дріада 1' – 4,95 т/га.

Між урожайністю зерна та показниками кількості продуктивних стебел, кількості зерен у колосі, маси зерна з колосу встановлено тісний кореляційний зв'язок, коефіцієнт детермінації становить 0,722; 0,763 і 0,791 відповідно, що відповідно до шкали Чеддока свідчить про сильний ступінь статистичних зв'язків між досліджуваними показниками.

Таким чином, за результатами проведених досліджень для широкого впровадження у виробництво в посушливих умовах Південного Степу України можна рекомендувати вирощування пшениці озимої сортів 'Дріада 1', 'Кларіса' і 'Кохана', які характеризуються високими показниками індивідуальної продуктивності рослин та урожайністю зерна на рівні 4,85–4,95 т/га.

УДК 634.4:634.1.055

Сиплива Н.О., заст. завідувача відділу розгляду заявок, експертизи назви та новизни сортів рослин,

Гринчишин О.В., н.с. відділу розгляду заявок, експертизи назви та новизни сортів рослин

Український інститут експертизи сортів рослин

E-mail: nata123456@ukr.net

АНАЛІЗ АСОРТИМЕНТУ ПЛОДОВИХ І ЯГІДНИХ КУЛЬТУР, ПРИДАТНИХ ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ В УКРАЇНІ

Плодівництво як галузь сільського господарства забезпечує виробництво плодів, ягід і горіхів та є постачальником вітамінів, цукру, білків, мікроелементів, вуглеводів, органічних кислот у споживанні населенням плодово-ягідної продукції.

Вагомою складовою в забезпеченні населення України плодівничою продукцією є вирощування плодово-ягідних культур, які відзначаються раннім досяганням плодів, високою врожайністю, скороплідністю. Наша країна може успішно ви-

рощувати всі без винятку плодови і ягідні культури помірного клімату. Крім того, вітчизняні наукові установи мають високий науковий потенціал для створення сортів плодових і ягідних культур, які можуть відповідати кращим світовим аналогам, але й навіть перевершувати їх.

Метою досліджень було виявити нові сорти плодово-ягідних культур придатних для вирощування в Україні, що були занесені до Реєстру сортів у 2020-2021 роках, встановити частку сортів вітчизняної селекції. Для досягнення поставленої мети у лабораторних умовах були використані загальноприйняті аналізи порівняння, узагальнення тощо.

У результаті нашого аналізу було встановлено, що новими сортами плодових і ягідних культур у 2020-2021 роках Реєстр сортів оновився на 23 сорти (Реєстр сортів, 2021 рік). Крім того, проаналізувавши, за даними Держкомстату України, динаміку закладання площ насаджень плодових та ягідних культури виявлено стрімке збільшення площ закладання із 2018 року, майже у 8 разів від попередніх років, що може бути початком відновлення розвитку плодово-ягідної галузі країни.

УДК 635.262»324»(292.485:477.4)

Сич З.Д., доктор с.-г. наук, професор

Кубрак С.М., кандидат с.-г. наук, асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

E-mail: dep.select@btsau.edu.ua

ЦІННІ СОРТИ ЧАСНИКУ ОЗИМОГО ДЛЯ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Часник озимий є однією з овочевих культур, які поширені в усіх ґрунтово-кліматичних зонах України. Його культивують у відкритому, та іноді, й в захищеному ґрунті. Він погано переносить вплив несприятливих погодних умов, які в окремі роки призводять до загибелі рослин. Тому оцінка сортів за господарсько цінними ознаками за різних умов вирощування ще й досі лишається актуальною. Мета досліджень – вивчення тривалості вегетаційного періоду, діаметра головки та її маси, кількості і маси зубків, особливостей формування врожаю та виділення найкращих сортозразків для Правобережного Лісостепу України. Оцінку сортів проводили в умовах дослідного поля Навчально-виробничого центру Білоцерківського національного аграрного університету. Досліди закладали відповідно до «Методики дослідної справи в овочівництві і баштанництві». Вивчали 9 сортів вітчизняної селекції. Густота складала 357 тис. рослин/га. За контроль брали сорт Уманського національного університету садівництва Прометей.

У результаті проведених досліджень встановлено, що найбільш ранньостиглими сортами часнику озимого виявилися 'Промінь' і 'Лідія'. Вегетаційний період складав в середньому за роки досліджень відповідно 95 та 98 діб, що менше від контролю Прометей на 8-5 діб.

Ураховуючи узагальнені дані аналізу Реєстру сортів, встановлено, що серед сортів саме плодових культур переважають сорти вітчизняної селекції, та їх частка становить 78,3% від загальної кількості зареєстрованих сортів у 2020 році, кількість яких налічує 18 сортів. Саме майнові права інтелектуальної власності на сорти плодових культур були зареєстровані такими науковими установами, як Інститут садівництва НААНУ, сорт *Hippophae rhamnoides* L. 'Обрій', Інститут рису НААНУ, сорти *Diospyros kaki* L. 'Божий дар', 'Чучупака', 'Соснівська', 'Пам'яті Черняєва'. Серед сортів, власниками майнового права інтелектуальної власності на поширення стали й інші установи, такі як «Селянське (фермерське) господарство ім. академіка Уманова», сорти *Prunus dulcis* (Mill.) D.A. Webb. 'Джоржия', 'Луїза' та інші.

Отже, сподіваємося, що саме позитивна динаміка збільшення площ насаджень та відновлення розвитку галузі вплине на підвищення попиту на сорти плодово-ягідних культур, а саме за рахунок пропозиції асортименту кращих сортів, особливо вітчизняної селекції.

Найкращі результати за показником врожайності виявили у сорту 'Любаша' 13,2 т/га, тоді як у сорту 'Прометей' (контроль) вона складала 10,8 т/га. Маса зубка часнику озимих сортів коливалася в межах від 5 г ('Лідер') до 16 г ('Любаша'). Водночас, суттєво більшу різницю за цим показником мав лише зразок 'Любаша'. Кількість зубків в товарній головці усіх сортів становила 5-6 штук. Однак, найбільше їх спостерігали у сортів 'Лідія' та 'Лідер' – по 10 штук.

Найбільш пристосованими до умов Правобережного Лісостепу виявилися такі сорти: 'Промінь', 'Лідія', 'Любаша', 'Тройка', 'Прометей' (контроль). Коефіцієнт стабільності за показниками урожайності у них становив 1,1. Найвища частка товарних головок часнику у загальній урожайності спостерігалася у сортів 'Добродій' (98%), 'Любаша' (98%), 'Тройка' (98), 'Прометей' (контроль) (98 %), 'Сакський' (97%), 'Промінь' (97%) та 'Знахар' (97%).

Отже, у результаті проведених досліджень 2018-2019 рр. встановлено, що найкращим сортом для умов дослідного поля Навчально-виробничого центру Білоцерківського національного аграрного університету (Правобережний Лісостеп України) виявився середньостиглий сорт 'Любаша'. Урожайність товарних головок складала 13,2 т/га, середня маса головки 82 г.